

Maa- ja metsätalousministeriö

Kirjaamo@mmm.fi

Lausuntopyyntöne 13.11.2018

Lausunto kansallinen metsästrategia 2025:n päivityksestä

Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) edustajilla on ollut mahdollisuus esittää näkemyksiä kansallinen metsästrategia 2025:n päivityksestä metsäneuvostossa, metsäneuvoston alaisessa työvaliokunnassa sekä kansainvälisen metsäpolitiikan ja EU:n metsäasioiden painopisteiden osalta kansainvälisen luonnonvarapolitiikan yhteistyöverkostossa. Näiden lisäksi SYKE esittää lausuntonaan seuraavaa:

Päivitys on tarpeellinen, sillä kuten luonnoksessa todetaan, metsäala on murroksessa. Metsiin liittyvien kansainvälisten trendien ja kestävä kehityksen tavoitteiden (Agenda 2030) vaikutuksia Suomen metsästrategiaan on tunnistettu hyvin. Myös monimuotoisuus- ja ekosysteemipalvelunäkökohtia on käsitelty monipuolisesti.

Päivityksessä todetaan perustellusti s. 17, että ”Ristikkäisten tavoitteiden yhteensovittamista tarvitaan metsien monimuotoisuuden, luonnonsuojelun, ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen, biomassapohjaisten raaka-aineiden tuotannon lisäämisen sekä muiden metsiin perustuvien elinkeinojen (mm. matkailu, poronhoito) välillä.” Näiden tavoitteiden yhteensovittamisen haasteita ei ole päivityksessä kuitenkaan käsitelty riittävässä määrin. SYKE pitää tärkeänä kiinnittää päivityksen jatkovalmistelussa huomiota seuraaviin seikkoihin:

Puun käytön lisääminen ja kestävyys

Uusiutuvan energian käytön lisäystavoitteet ovat etenkin v. 2010 alkaen johtaneet myös järeän, metsäteollisuudelle käyttökelpottoman runkopuuston hakettamiseen lämpö- ja voimalaitosten polttoaineeksi. Nykyisenkaltainen laajamittainen energiapuun korjuu uhkaa vakavasti lahoppuudesta riippuvaista lajistoa: energiapuuksi haketettu kuolleen ja muun järeän runkopuuston määrä (n. 0,4 Mm³/v vuosina 2010-2017, Luonnonvarakeskuksen tilastopalvelut) ylittää selvästi yksityismetsien talousmetsien kuolleen puun vähäisyyttä kompensoimaan jätettyjen elävien säästöpuiden määrän (n. 0,3 Mm³/v, Metsätalustollinen vuosikirja 2014). Jos energiapuun korjuuta toteutetaan myös jatkossa niin, että se merkittävästi vähentää järeän kuolleen puun määrää, metsäisten elinympäristöjen ja metsälajiston tila jatkaa heikkenemistään. Järeän kuolleen puun energiakäyttö on metsänhoitosuosituksen, energiapuun korjuun suositusten ja metsäsertifiointistandardien henkeä vastaan ja ristiriidassa kansallisten monimuotoisuustavoitteiden sekä kansallinen metsästrategia 2025:n kuolleen puun lisäystavoitteen kanssa.

Päivityksessä olisi syytä todeta, että puun käytön lisäys ottaa käyttöön osan varastoituneesta hiilestä ja palauttaa sen ilmakehään. Sivulla 45 todetaan: ”Puun käytön lisääntyessä metsien hiilinielu pienenee ennusteiden mukaan nykyisestä tasostaan seuraavalla kymmenvuotiskaudella, mutta kasvaa tämän jälkeen vahvistaen metsien hiilinielua pitkällä aikavälillä. Hiilivarasto ei kuitenkaan pienene, vaikka sen kasvu hidastuu. Metsien lisääntyvä käyttö kasvattaa jonkin verran tuotteisiin varastoituneen hiilen määrää, mikä otetaan huomioon hiilinielun kokonaistarkastelussa.” Tässä annetaan epäsuorasti

ymmärtää, että ristikkäiset tavoitteet yhtyvät hyvin pian. Sivulla 48 annetaan määrällisiä tietoja, jotka osoittavat hiilinielun pienenevän nykytasoon verrattuna 17-24 milj t. CO2 ekv. Jotta Suomi ei lisäisi hiilidioksidin määrää ilmakehässä, puunkäytön lisäyksen tulisi vähentää kasvihuonekaasupäästöjä vähintään tämän verran ja jos Suomi haluaa osoittaa olevansa edelläkävijä ilmastonmuutoksen hillinnässä, vähennysten tulisi olla vielä suurempia. Tähän haasteeseen ei metsästrategian päivityksessä todennäköisesti pystytä vastaamaan, mutta haasteen olemassaolon selkeä toteaminen olisi sopusoinnussa s. 17 linjauksen kanssa.

Eri mallisimulaatiot osoittavat yksiselitteisesti, että metsien hiilinielu pienenee sitä enemmän, mitä enemmän hakkuita lisätään. Esimerkiksi 65 ja 80 Mm3:n ero vuosittaisissa hakkuissa tarkoittaa noin 20 Mt CO2 eroa vuosittaisessa hiilinielussa seuraavan kolmenkymmenen vuoden ajan. Hakkuiden lisäyksen vaikutus metsien hiilinieluun saadaan selville vain vertaamalla erilaisia hakkuutasoja keskenään.

Päivityksessä todetaan, että tiedot metsien puuston ja maaperän hiilinielusta v. 2025 täsmennetään uusien laskelmien mukaisiksi (s. 48). Tämä on perusteltua, mutta samalla tulisi tarkistaa, missä määrin uudet laskelmat muuttavat käsitystä myös nykytilasta ja historiallisesta kehityksestä. Mikäli muutokset ovat merkittävät, strategian päivitykseen tulee lisätä selostus uusien havaintojen laskentaperusteista ja syistä tulosten muuttumiseen.

On perusteltua panostaa T&K-toimintaan metsien kestävä käytön ja Agenda 2030 tavoitteiden saavuttamiseksi. Strategiset hankkeet on kuitenkin jaoteltu hyvin perinteisesti; Strateginen hanke C keskittyy talousmetsien kestävien hakkuumahdollisuuksien kasvattamiseen, Strateginen hanke D talousmetsien luonnonhoitoon ja metsäluonnon monimuotoisuuteen, jne. Vaikka saattaa olla hallinnollisia perusteita jakaa hankkeita jollakin tavalla, esitetty jako ei näytä millään tavoin edistävän ratkaisukeskeisesti ristikkäisten tavoitteiden yhteensovittamista. Olisi ollut perusteltua määritellä strategiset hankkeet keskeisten ristikkäisten tavoitteiden yhteensovittamisen näkökulmasta, esimerkiksi esittämällä kokoava strateginen hanke ”Suomen metsätalouden ratkaisut luonnonvarojen käytön, monimuotoisuuden ylläpitämisen ja ilmastokestävyyden tavoitteiden yhteensovittamiseksi” tai jaottelemalla hankkeet uudella tavalla.

Metsätalous ja vesiensuojelu

Strategiassa painotetaan, että metsätalouden kuormitusta tulee vähentää vesiensuojelun parhaiden käytäntöjen mukaisesti. Tämä on tärkeä tavoite, koska metsien biotaloudellisen käytön lisääntyessä myös toimenpidealueilta lähtevä vesistökuormitus lisääntyy. Tehokas vesiensuojelu vähentää kuormituksesta aiheutuvia haittoja luonnon monimuotoisuudelle ja ekosysteemien toiminnalle toimenpidealueiden alapuolisissa vesissä. Turvevaltaisilla valuma-alueilla tulisi kuitenkin pohtia myös vaihtoehtoisia metsänkäsittelyn tapoja vesiensuojelukeinona. Näitä ovat esimerkiksi sellaiset metsän kasvatuksen tavat, joissa kuivatustarve on nykyistä vähäisempi. Myös vaihtoehtoisten puunkorjuumenetelmien vaikutus turvemaiden kunnostusojitustarpeeseen tulisi selvittää.

Erityistä huomiota tulisi kiinnittää siihen, että metsätalouden vesiensuojelussa hyvin yleisesti käytössä olevia suojavyöhykkeitä voidaan hyödyntää myös rantametsien luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. Rantametsät ovat arvokkaita elinympäristöjä, jotka vaikuttavat voimakkaasti etenkin pienvesiin ja niiden eliöstöön. Niiden eliöstö on hyvin omaleimainen ja usein lajistoltaan monimuotoisempi kuin lajisto etäämmällä vesistöistä sijaitsevilla metsillä.

Kansallinen metsästrategia 2025 nojaa vahvasti vesienhoitoamme ohjaavan EU:n vesipolitiikan puitedirektiivin (VPD) mukaisiin vesienhoitosuunnitelmiin ja toimenpideohjelmiin. Näissä keskeinen toimintayksikkö on jokivaluma-alue. Valuma-alueitasolla tapahtuvaan suunnitteluun ei strategiassa kiinnitetä riittävästi huomiota. Tätä suunnittelua tarvitaan erityisesti metsätalouden vesiensuojelussa, koska metsätalousalueita on lähes kaikissa jokivaluma-alueidemme osissa. Tiedetään myös, että jokivesissä pääuoman ja latvapurojen herkkyydessä vesistökuormitukselle on huomattavat erot. Myös metsätalouden vesiensuojelun kustannustehokkuutta voidaan paikoin lisätä valuma-alueen suunnittelun avulla.

Kansallisessa metsästrategiassa 2025 tulisi myös tehostaa toimenpiteiden toteutumisen seurantaan sekä vaikuttavuusarviointia myös vesiluonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemien eheyden kannalta. Seurantaan tulisi kohdentaa erityisesti pieniin latvavesiin, jotka eivät kuulu vesienhoidon seurantaan.

Muutosehdotukset tekstiin (lisäysehdotukset lihavoituna, ehdotukset poistoiksi yliviivattuna)

Taulukko 1, s. 5:

Tavoite 1.2: "Raaka-aineiden saatavuus mahdollistaa metsien **monipuolisen, kestävän** käytön ja uudet investoinnit."

Tavoite 2.1: "Tutkimustoiminta vastaa **kestävän** biotalouden tarpeisiin."

Tavoite 2.2: "Kaavoitusjärjestelmä **kohdentaa / suuntaa kestävän** metsätalouden ja monipuolisen **metsiin ja metsien ekosysteemipalveluihin perustuvan** liiketoiminnan mahdollisuuksia."

Taulukko s. 7: E. Ilmastokestävä metsätalous. "Hankkeen avulla lisätään tietämystä hiilivarastojen ja hiilensidonnan kehittymisestä metsissä sekä metsien ja metsänhoidon **myönteisistä** vaikutuksista ilmastonmuutokseen sopeutumisessa."

S. 22: "Kasvun lisääntyminen kasvattaa hakkuumahdollisuuksia ja lisää metsien käytön muita mahdollisuuksia." *Tähän olisi syytä lisätä myös metsien suojelumahdollisuuksien lisääntyminen.*

Tietolaatikko s. 23: "Puuntuotannon metsämaalle laskettu suurin teknis-taloudellisesti kestävä runkopuun hakkuukertymä on vuosille 2015–2024 noin 84,3 miljoonaa kuutiometriä vuodessa, ja vuosille 2025–2034 noin 93 miljoonaa kuutiometriä vuodessa." *Tähän olisi syytä lisätä, että ekologisesti kestävä hakkuukertymä on alempi.*

Kaavio s. 24 otsikko: "Puuston kasvu, tilastoidut hakkuukertymät sekä runkopuun suurin **tekni-**
taloudellisesti kestävä hakkuukertymä"

Tietolaatikko s. 26, Uhanalaiset lajit Suomessa: "**Valtakunnan metsien inventointitulosten mukaan** kuolleen puun määrä on viime aikoina kasvanut Etelä-Suomessa..."

Tietolaatikko s. 26, Metsien suojele: *olisi paikallaan kertoa omat prosenttiluvut Pohjois- ja Etelä-Suomen suojelumäärille. Lisäksi alla olevasta kuvasta puuttuvat selitteet 1A jne.*

S. 41: "Metsien lisääntyvä kasvu on tulosta menneiden vuosikymmenten aktiivisesta metsien hoidosta." *Tähän olisi syytä lisätä, että "Nämä samat toimet ovat kuitenkin myös johtaneet metsälajiston ja -luontotyyppien uhanalaistumiseen, minkä vuoksi metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisen tulisi olla elimellinen osa nykyistä metsätaloutta."*

S. 44: "Metsien kytkeytyneisyyttä ja eri tavoitteiden yhteensovittamista edistetään hyvällä alueiden käytön suunnittelulla ja kehittämällä uusia toimintamalleja." *Tässä tarkoitettaneen "Monimuotoisuuden kannalta tärkeiden metsien kytkeytyneisyyttä"?*

S. 44: "Ilmastonmuutoksen hillinnän tavoitteena on ilmastonmuutoksen rajoittaminen mahdollisimman vähäiseksi." *Suomi on sitoutunut Pariisin ilmastopöytäkirjaan, jonka selkeät tavoitteet tulisi mainita tässä.*

Lisäksi SYKE esittää, että kansainväliseen metsäpolitiikkaan lisätään tavoitteeksi *edistää metsien roolia ekosysteemipalveluiden tuottajana* - hiilensidonnessa, luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa, ravinteiden pidätyksessä, vesitalouden hallinnassa ja monipuolisen paikallisen elinkeinorakenteen mahdollistajana.

Lausunnon valmisteluun ovat SYKE:stä osallistuneet myös Kaisa Heikkinen, Anna-Stina Heiskanen, Seppo Hellsten, Mikael Hildén, Saija Kuusela, Heikki Mykrä, Riikka Paloniemi, Eeva Primmer, Pekka Punttila, Aino Rekola, Sampo Soimakallio ja Mari Tolkkinen.

Helsingissä 30.11.2018

Lea Kauppi
Pääjohtaja

Salla Rantala
Erikoistutkija